

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний аграрно-економічний університет
(м. Херсон-Кропивницький, Україна)
University of East London, England, UK
Samarkand State University, Samarkand city, Uzbekistan
Jindal Global University, Delhi, India
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка (м.
Тернопіль, Україна)
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
(м. Переяслав, Україна)
Криворізький державний педагогічний університет (м. Кривий Ріг, Україна)
Українська державна льотна академія (м. Кропивницький, Україна)
Донецький державний університет внутрішніх справ
(м. Кропивницький, Україна)
ГО «Асоціація психології бізнесу»
ГО «Центр арттерапевтичної допомоги "Ресурс"»

Збірник тез

за матеріалами
Міжнародної наукової конференції

«Сучасна психологія в Україні»

10 квітня 2026 року

УДК 37.01 2

Відповідальний за випуск: Акімова Н.В.

Друкується за рішенням Вченої ради економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету протокол № 9 від 23 квітня 2026 року

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність та об'єктивність наданої інформації

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна психологія в Україні»: збірник матеріалів (10 квітня 2026, м. Херсон-Кропивницький, Україна) / за заг.ред. Акімова Н.В., Кравчук О.В. Херсон-Кропивницький, ХДАЕУ, 2026. 454с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна психологія в Україні» за основними напрямками: психолінгвістика, нейропсихологія та психологія бізнесу; кіберпсихологія та психологія штучного інтелекту; клінічна і патопсихологія; психологічне профілювання; нові терапевтичні підходи та практики у психології.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти та всім зацікавленим особам. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ ХДАЕУ, 2026

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Грановська Вікторія Григорівна – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи Херсонського державного аграрно-економічного університету

Лавренко Сергій Олегович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент, проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності Херсонського державного аграрно-економічного університету

Кириченко Наталя Валеріївна – кандидат економічних наук, доцент, декан економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

Варнавська Інна В'ячеславівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних та поведінкових наук Херсонського державного аграрно-економічного університету

James Beale – C.Psychol, AFBPsS, Senior Lecturer, University of East London, UK

Gerald Diver – MSc, Senior Lecturer, Royal Docks School Of Business And Law, University Of East London, England

Farruh Ahmedov – PhD ped. sciences, Associate Professor, Samarkand State University, Retraining and advanced training Institute in Physical Education and Sports, Samarkand branch, Samarkand city, Uzbekistan

Tamara Vasylivna Novorun – Doctor of Psychological Sciences, Professor at the Law School, Institute of Behavioral Sciences, Jindal Global University, Delhi, India

Орап Марина Олегівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Україна

Харченко Наталя Валентинівна – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, Україна

Акімова Наталя Володимирівна – доктор психологічних наук, професор кафедри соціальних та поведінкових наук Херсонського державного аграрно-економічного університету, керівник ГО «Асоціація психологія бізнесу»

Демченко Анна Валеріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, заступник голови оргкомітету

Панцирна Світлана Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку програми конференції

Кравчук Олена Вікторівна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку збірника конференції

Брикайло Ірина Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, відповідальна за підготовку сертифіката учасника

Назарчук Наталя Андріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Панасенко В'ячеслав Юрійович – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Кисленко Анастасія Юріївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Слободянюк Віта Миколаївна – здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності С4 Психологія, член редколегії збірника конференції

Власенко Є. В. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ В СИСТЕМІ СІМЕЙНОГО І СУСПІЛЬНОГО ВИХОВАННЯ	205
Гадомська С. І. ЕМОЦІЙНА СТІЙКІСТЬ БАТЬКІВ ДІТЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ	209
Григорчук Г. В. ПРИНЦИП БАГАТОВАРІАНТНОСТІ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ВРАХУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ПОВЕДІНКОВИХ РЕАКЦІЙ КОРИСТУВАЧІВ У ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРІВ ЦЕНТРІВ ДОЗВІЛЛЯ	212
Григоряк Ю. Д. ПОТЕНЦІАЛ АРТ-ТЕРАПІЇ В КОРЕКЦІЇ СОРОМУ	218
Гуцало Т. А. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	222
Дем'янюк А. А. ДЕСТРУКТИВНІ ПРОЯВИ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ ТА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ	227
Доріна Т. С. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	231
Дудяк Н. В. СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ	236
Жакун Д. А. АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА З ДІТЬМИ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	241
Zhydko M. E., Gulyi Y. I. INFODEMICS AND CHALLENGES OF HUMAN-CENTERED PSYCHOTHERAPY PRACTICE IN TIMES OF THE «PERFECT STORM»	244
Жижко З. Ю. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ	248
Журавльова Г. Г. АРХЕТИП «ВЕЛИКОЇ МАТЕРІ» ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЖІНКИ ТА ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ УСТАНОВОК У ПОСТНАТАЛЬНОМУ ПЕРІОДІ	251
Іщук А. О. ГЕНДЕРНИЙ ВИМІР НАУКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	254
Каменєва Ю. А. ВНУТРІШНЯ СТРУКТУРА САМОСПРИЙНЯТТЯ	256
Козлов Д. А. ЗВ'ЯЗОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	260
Компанець К. П. ОСОБИСТІ КОРДОНИ ЯК КОМПОНЕНТ ЕМОЦІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ ОСОБИСТОСТІ	263
Корж Н. П. ВПЛИВ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ	268

Використання арт-терапевтичних методик може бути ефективним інструментом психологічної корекції сорому та розвитку прийняття себе.

Список використаних джерел:

1. Гарькавець, С. О., Мілорадова, Н. Е., Цільмак, О. М., & Шмаленко, Ю. І. (2024). *Психологія емоцій та почуттів: підручник* (О. М. Цільмак, Ред.). Гельветика.
2. *Загальна психологія. Класифікація емоцій та почуттів.* (б. д.). Бібліотека інформаційних ресурсів. <http://www.info-library.com.ua/books-text-4774.html>
3. Москалець, В. П. (2013). *Психологія особистості*. Центр учбової літератури.
4. М'ясоїд, П. А. (2004). *Загальна психологія* (3-тє вид.). Вища школа.
5. *Сором та почуття провини: що корисно, а що ні.* (б. д.). Обласний наркологічний диспансер (Суми). <https://narkosumy.lic.org.ua/statti/sorom-ta-pochuttya-provyny-shho-korysno-a-shho-ni/>
6. Шапар, В. Б. (2007). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. Прапор.
7. *Як допомогти дитині побороти сором'язливість: причини виникнення.* (б. д.). Собор. <https://sobor.com.ua/news/dopomogti-ditini-poboroti-sorom-yazlivist>

Гуцало Тетяна Анатоліївна

здобувачка другого (магістерського) рівня освіти,

Оран Марина Олегівна

доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології,

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Актуальність теми зумовлена зростанням рівня професійного вигорання педагогів в умовах сучасних викликів, криз і воєнних загроз, що, в свою

чергу, негативно впливає на стан здоров'я та знижує ефективність освітнього процесу. Особливої уваги потребує позашкільна освіта, адже в цих закладах, де педагогічна діяльність передбачає інтенсивну міжособистісну взаємодію, творчу самореалізацію, і, нерідко, супроводжується нестабільними умовами праці, що значно підвищує ризик розвитку емоційного виснаження, зниження мотивації та професійної ефективності, ця проблема недостатньо досліджена.

Метою даної статті є узагальнення теоретичних аспектів професійного вигорання педагогів загалом та позашкільної освіти, зокрема, визначення його причин і шляхів попередження.

Сучасний світ розвивається під впливом численних викликів і кризових явищ у різних сферах, що зумовлює постійні зміни та загальну нестабільність. Такі умови негативно позначаються на психологічному стані людей і з часом можуть шкодити як психічному, так і фізичному здоров'ю.

Це стосується і освітян, які працюють у середовищі підвищеної напруги. Вони змушені постійно адаптуватися до змін в системі освіти: цифровізація освітнього процесу, оновлення навчальних програм, робота з дітьми, які переживають стрес через воєнні дії, втрату житла, соціального оточення. Додатковим навантаженням є необхідність організації освітнього процесу в умовах нестабільності, частих повітряних тривог та дистанційного, або змішаного навчання. Сучасні дослідження підтверджують зростання кількості педагогів, які стикаються з емоційним виснаженням, що негативно впливає на якість їхньої роботи.

Вигорання розглядається як наслідок тривалого професійного стресу, характерного для педагогічної діяльності, яка належить до емоційно напружених видів праці. Поняття «емоційне вигорання» (burnout) ввів у науковий обіг американський психіатр Герберт Фрейденбергер у 1974 році та описав його як стан фізичного й емоційного виснаження, що виникає внаслідок тривалої роботи в напружених умовах. Емоційне вигорання лежить в основі професійного вигорання.

Крістін Маслач запропонувала модель професійного вигорання яка включає три ключові компоненти цього явища:

- емоційне виснаження (хронічна втома, зниження енергії);
- деперсоналізація (байдужість, відстороненість, негативне ставлення до колег, оточення);
- зниження професійних досягнень (невпевненість у власних силах, відчуття неуспішності) (Maslach, 1993).

Дослідженню проблеми професійного вигорання присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, вагомий внесок у її вивчення зробили К. Маслач, Е. Махер, В. Шауфелі, А. Ленгле, Дж. Грінберг, Л.М. Карамушка, С.Д. Максименко, І.А. Прокопенко, Т.В. Зайчикова та інші.

Професійне вигорання педагога – це деструктивні зміни особистості, що виникають, розвиваються та проявляються в процесі її професіоналізації як комплекс негативних симптомів, що мають стадіальний характер і виявляються в емоційному виснаженні, деперсоналізації і редукції професійних досягнень та призводять до зниження ефективності професійної діяльності й порушення суб'єкт-суб'єктної взаємодії (Олійник, 2017, с.120).

Симптоми вигорання дослідниками узагальнюються таким чином: 1) фізичні симптоми емоційного вигорання – пов'язані зі станом здоров'я; 2) емоційні симптоми – ті, що пов'язані з емоціями, почуттями; 3) поведінкові симптоми проявляються, насамперед, у поведінці педагога; 4) когнітивні симптоми емоційного вигорання педагогічних працівників проявляються на рівні мислення, сприйняття та усвідомлення власної професійної діяльності; 5) соціальні симптоми проявляються у спілкуванні з іншими людьми: колегами, здобувачами освіти, їх батьками, адміністрацією (Пахомов, 2024, с.12-13).

Відповідно до ст. 10 Закону України про освіту позашкільна освіта є невід'ємним складником системи освіти та важливою складовою у процесі становлення гармонійно та всебічно розвиненої особистості. Педагоги цієї сфери

працюють у специфічних умовах, поєднуючи ролі наставника, фасилітатора, організатора, психолога та комунікатора. Професійна діяльність педагогів позашкільної освіти характеризується підвищеним рівнем емоційної залученості, необхідністю систематичної демонстрації результатів освітньо-творчої діяльності через участь у конкурсах, фестивалях та інших публічних заходах, а також значним навантаженням в умовах обмежених матеріальних і організаційних ресурсів. Специфіка цієї діяльності зумовлюється її творчим характером і постійною взаємодією з дітьми різних вікових категорій, що потребує високого рівня педагогічної майстерності, гнучкості та інноваційності. Організація гурткової роботи, підготовка вихованців до участі в різноманітних заходах, реалізація тематичних проєктів і масових форм роботи потребують значних часових, енергетичних та емоційних затрат, що в сукупності створює передумови для розвитку професійного вигорання, проявами якого є емоційне виснаження, зниження мотивації до професійної діяльності та зменшення ефективності педагогічної праці.

До основних причин вигорання педагогів ЗПО належать: особистісні (перфекціонізм, надмірна відповідальність, труднощі в узгодженні професійних обов'язків і особистих потреб), організаційні (перевантаження, недостатнє фінансування, низька оплата праці), соціально-психологічні (конфлікти, високі очікування батьків, нестача підтримки).

Ефективним способом подолання професійного вигорання є його попередження, яке має реалізовуватися на кількох рівнях: фізичному (турбота про здоров'я); інтелектуальному (розвиток мислення); емоційному (створення позитивного середовища); світоглядному (формування позитивного мислення) (Олійник, 2017, с.121).

Важливим є також інформування педагогів про ознаки вигорання та надання їм психологічної підтримки. Серед ефективних методів профілактики – тренінги, коучинг, техніки саморегуляції та розвиток особистісного потенціалу.

Підвищення рівня самоактуалізації педагогів сприяє зміцненню їх внутрішніх ресурсів, розвитку стресостійкості та підвищенню якості професійної діяльності (Підлипняк & Дука, 2019, с.177).

Висновки. Професійне вигорання педагогів закладів позашкільної освіти постає як складне багатовимірне явище, що формується під впливом комплексу організаційних, соціально-психологічних та особистісних чинників. Його розвиток у педагогів закладів позашкільної освіти пов'язаний із тривалим емоційним напруженням, специфікою педагогічної діяльності та умовами сучасного соціального середовища.

У зв'язку з цим подолання та профілактика професійного вигорання потребують комплексного системного підходу, що охоплює індивідуальний, та організаційний рівні. Важливими напрямками є розвиток системи психологічної підтримки педагогів, впровадження програм профілактики емоційного виснаження, формування навичок саморегуляції та стресостійкості, а також створення сприятливого психологічного клімату в колективі. Не менш значущим є підвищення рівня професійної компетентності, підтримка мотивації до діяльності та забезпечення умов для гармонійного поєднання професійного й особистого життя педагогів.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України. (2017). *Про освіту* (Закон України № 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Міністерство охорони здоров'я України. (2019). *Професійне вигорання — явище, а не хвороба: Що насправді затвердили в МКХ-11*. <https://moz.gov.ua/uk/profesijne-vigorannja---javische-a-ne-hvoroba-scho-naspravdi-zatverdili-v-mkh-11>
3. Олійник, І. В. (2017). Причини виникнення та профілактика синдрому професійного вигорання у педагогів. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. Педагогічні науки*, (1), 127-131.

4. Підлипняк, І. Ю., & Дука, Т. М. (2019). Професійне вигорання педагогів: профілактика і подолання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*, (69), 175-178. <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-69.41>

5. Пахомов, І. В. (2024). *Профілактика професійного та емоційного вигорання педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти* [Навчальний посібник]. БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України.

6. Maslach, C. (1993). Historical and conceptual development of burnout. In W. B. Schaufeli, C. Maslach, & T. Marek (Eds.), *Professional burnout: Recent developments in theory and research* (pp. 1-16). Taylor & Francis.

Дем'янюк Аліна Андріївна

студентка другого (магістерського) рівня вищої освіти

Шаумян Олена Геворківна

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психологічного здоров'я та розвитку особистості,

Центральноукраїнський державний університет

імені Володимира Винниченка, Україна

ДЕСТРУКТИВНІ ПРОЯВИ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ ТА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Актуальність теми деструктивних проявів хронічної втоми та емоційного вигорання цивільного населення зумовлена глибокими соціальними трансформаціями, кризовими подіями та тривалим психоемоційним напруженням, у якому живе сучасне суспільство. Постійний вплив стресогенних факторів – військовий стан, вимушене переміщення, економічна нестабільність, інформаційне перевантаження, невизначеність майбутнього – створюють умови для виснаження адаптаційних ресурсів особистості.